

Konsumentverket/KO
Att: Ida Nyström
Box 48
651 02 Karlstad

Skickas endast med e-post:
konsumentverket@konsumentverket.se
ida.nystrom@konsumentverket.se

Stockholm den 14 oktober 2021

Dnr. 2019/1475

Yttrande över Konsumentombudsmannens skrivelse

Hej Ida,

Vi återkommer för Arla Foods AB ("Arla") med anledning av Konsumentombudsmannens skrivelse av den 2 september 2021 i rubricerat ärende.

Inledningsvis vill Arla framhålla att det är beklagligt att Konsumentombudsmannen överväger att vidta rättsliga åtgärder gentemot Arlas marknadsföring "Netto Noll Klimatavtryck" för Arla Ko Eko-sortimentet.

Arla har gjort en mycket stor satsning för att minska bolagets klimatpåverkan samt att klimatkompensera för hela Arla KO Eko-sortimentet, från ko till konsument. Det har varit Arlas förhoppning att detta ska inspirera även andra aktörer på marknaden att göra motsvarande satsningar.

Genom Parisavtalet har i stort sett alla världens länder kommit överens om att gemensamt bekämpa klimatkrisen. Det innebär att länderna måste minska klimatutsläppen kraftigt och även hitta sätt att binda koldioxid, till exempel genom ökat upptag i skog och mark eller genom att investera i olika klimatprojekt

utomlands. Länderna har kommit överens om att hålla ökningen av den globala medeltemperaturen väl under 2 grader, med sikte på att inte överstiga 1,5 grader.¹

Arla anser att näringslivet har ett stort ansvar för att vara med och driva på för att Sverige ska nå uppsatta långsiktiga klimatmål – att utsläppen av växthusgaser inom Sveriges gränser ska nå netto noll senast år 2045.² Detta både genom att minska utsläppen i den egna produktionen samt att kompensera för de utsläpp som trots detta oundvikligen sker. Arla har satt ”Science Based Targets” för att bidra till Parisavtalet och har valt att klimatkompensera i projekt som fokuserar på att bevara och skapa naturliga kolsänkor, vilket Parisavtalet betonar är viktiga åtgärder parallellt med kraftiga utsläppsminskningar.

Som tidigare påpekats har Arla använt sig av den metrik för att beräkna klimatfotavtryck som är allmänt vedertagen och inhandlat klimatkrediter av meriterade program som följer vedertagna metodologier för beräkningar och uppföljning av klimatkompensationsprojekt. Detta utvecklas ytterligare i detta yttrande mot bakgrund av Konsumentverkets PM ”Om betydelsen av metriker och antaganden för påståendet ”netto noll klimatavtryck” gällande Arlas klimatkompenserade mejeriprodukter” upprättad av Rasmus Einarsson och Elin Rööf (“Konsumentverkets PM”).

Användningen av miljöpåståenden på marknaden har onekligen ökat markant på senare år. Det är inte konstigt med tanke på det fokus på miljö och klimat som, med all rätt, allt mer medvetna och upplysta konsumenter har. Dessa ställer krav på att företagen ska ta sitt ansvar genom att minska sin miljöpåverkan samt kompensera för den miljöpåverkan som oundvikligen sker genom verksamheten. För att företag ska kunna finansiera sina miljöprojekt är det nödvändigt att företagen även kan kommunicera dessa i sin marknadsföring.

Då området är komplext anser Arla att det är önskvärt att Konsumentverket utformar riktlinjer för kommunikation av miljöpåståenden att fungera som en

---

¹ <https://www.naturskyddsforeningen.se/artiklar/7-fragor-om-parisavtalet/> och <https://www.regeringen.se/artiklar/2017/06/det-klimatpolitiska-ramverket/>

²² Se bl.a. <https://www.regeringen.se/artiklar/2017/06/det-klimatpolitiska-ramverket/>, <https://www.naturvardsverket.se/data-och-statistik/klimat/vaxthusgaser-territoriella-utslapp-och-upptag> och <https://www.naturskyddsforeningen.se/artiklar/sveriges-klimatlag-sa-funkar-den/> (2021-09-28).

hjälp för företag att navigera rätt. Det är även vad IVL Svenska Miljöinstitutet AB ("IVL") rekommenderat Konsumentverket att göra i den rapport som IVL upprättat på uppdrag av Konsumentverket – "Underlagsrapport 2020:7 – Genomlysning av klimatkompensation", Möllersten m.fl. ("Underlagsrapporten").³ Först när dessa riktlinjer inte följs bör det vara aktuellt för Konsumentombudsmannen att driva ett praxismål i domstol för att få vägledning om svåra avvägningar eller i de fall företag utmanar riktlinjerna.

IVL rekommenderar även att Konsumentverket tar initiativ till ett forum för diskussion och informationsutbyte om klimatkompensation med medverkan från myndigheter, branschföreträdare och representanter för civilsamhället för att skapa förutsättningar för bred förankring för bland annat riktlinjer. Även detta anser Arla är ett mycket bra förslag och Arla skulle gärna medverka i ett sådant forum.⁴

1. Bemötande av Konsumentverkets PM

Inledningsvis får Arla påpeka att det är positivt att författarna Rasmus Einarsson och Elin Rööf ("Författarna") i Konsumentverkets PM konstaterar att den dokumentation som Arlas beräkningar för klimatkompensation bygger på synes tillförlitlig.⁵ Vidare är det positivt att Författarna konkluderar att för det fall beräkning av klimatavtryck ska ske enligt metriken Global Warming Potential 100 ("GWP100") och för det fall permanens kan garanteras i de Plan Vivo-projekt som Arla använt för investering i klimatkrediter är Arlas påstående om "Netto Noll Klimatavtryck" för Arla KO Eko-sortimentet korrekt.⁶

Expertutlåtanden inhämtade av Arla

Arla har låtit inhämta ett expertutlåtande från professor Edward Mitchard, PhD SMIEEE), på School of GeoScience vid Edinburghs universitet för att utvärdera Konsumentverkets PM. Mitchards utlåtande samt CV bifogas som **Bilaga 1**. Mitchard är professor i Global Change Mapping och är specialiserad på kartläggning av förändringar i skogens kollager med hjälp av fält- och

---

³ Underlagsrapporten s. 38 f.

⁴ Underlagsrapporten s. 39.

⁵ Konsumentverkets PM, s. 3

⁶ Konsumentverkets PM, s. 13 och 15.

satellitdata. Han har över 15 års erfarenhet av att arbeta med undvikande av avskogning och återplantering av skog i tropikerna, bland annat i egenskap av vetenskapsman med uppgift att bedöma kolinlagring och hur framgångsrika projekten varit samt som officiell validerare för Plan Vivo-standarden med uppdrag att bedöma om projekten lever upp till kraven i standarden. Han har även arbetat som vetenskaplig rådgivare avseende att maximera resultaten och övervakningen av projekt såsom Plan Vivo och andra klimatkompensationsstandarder. Han har därtill varit med och författat samt granskat flertalet standarder med avseende specifikt på permanens. Se Mitchards CV för utförligare beskrivning av hans kvalifikationer.

Mitchard är därmed väl insatt i frågor om permanens avseende klimatkompensationsprojekt för plantering av träd och förhindrandet av avskogning i allmänhet och permanens utifrån Plan Vivos standard i synnerhet. Expertutlåtandet är upprättat i Mitchards egenskap av professor vid Edinburghs universitet och han uttalar sig därmed oberoende av de uppdrag han tidigare innehaft.

Vidare har Arla inhämtat ett utlåtande från Kenneth Möllersten vid IVL) avseende användandet av GWP100 som beräkningsgrund för klimatkompensation. Utlåtande samt CV bifogas som **Bilaga 2**. Möllersten är projektledare för avdelningen "Climate policy analysis; GHG mitigation and international climate policy research; carbon and sustainable analysis" vid IVL och har tidigare anlitats av Konsumentverket för att upprätta Underlagsrapporten. Se Möllerstens CV för utförligare beskrivning av hans kvalifikationer.

Arla har även inhämtat en officiell rapport från Plan Vivo där Plan Vivos projekt beskrivs i allmänhet samt de två projekt som Arla investerat i beskrivs i synnerhet, bifogas som **Bilaga 3**.

Konsumentverkets PM

Författarna påpekar att "Grundidén i klimatkompensation är att de växthusgasutsläpp som orsakas av en aktivitet, till exempel en resa eller tillverkningen av en produkt, kan kompenseras genom att genomföra aktiviteter som leder till undvikta eller negativa växthusgasutsläpp vid någon annan tid och

plats så att nettoresultatet blir noll i någon mening”⁷ (vår understrykning). En av förutsättningarna för denna grundidé är att de olika utsläppen, inklusive de undvikta eller negativa utsläppen, räknas samman på en gemensam skala där nettoresultatet blir noll. En annan förutsättning är att utsläppen, inklusive de undvikta eller negativa utsläppen, kan bestämmas och garanteras med tillräcklig säkerhet.

Den första förutsättningen avser vilken beräkningsgrund, matrikel, som använts för beräkningen av de växthusgasutsläpp som ska kompenseras – dvs. GWP100 för Arlas beräkning. Den andra förutsättningen avser hur permanens kan garanteras i de projekt som de klimatkompenserande krediterna avser – i Arlas fall trädplantering i Uganda, Trees for Global Benefit (”TGB”) och skogsbevarande åtgärder i Indonesien, Bujang Raba (”BR”). Undvikta utsläpp genom investering i småskaliga biogasanläggningar i Afrika, African Biogas Partnership Programme (”ABPP”), som utgör en tredjedel av Arlas klimatkrediter har inte ifrågasatts av Författarna.

Vi kommer i det följande bemöta först Författarnas påståenden om GWP100 som beräkningsgrund för Arlas klimatavtryck och därefter påståendena avseende permanens i de olika projekten.

GWP100 som beräkningsgrund för Arlas klimatavtryck

GWP100 räknar samman den kumulativa uppvärmningseffekt som orsakas under 100 år efter ett utsläpp av växthusgaser. Baserat på detta kompenseras sedan utsläppen med hjälp av klimatkrediter. Att GWP100 är den ”överlägset vanligaste metriken”, dvs. beräkningsgrunden, vitsordas av Författarna⁸. Att den även är den mest lämpliga metriken att använda för beräkning av Arlas klimatavtryck bekräftas även av Möllersten och Mitchard. Mitchard påpekar även att det skulle vara mycket märkligt och olämpligt om Arla baserat sitt påstående ”Netto Noll Klimatavtryck” på någon annan metrik än GWP100:

“I am not an expert in the use of these metrics, so I will not go into this subject in detail. However I will state clearly that **it would have been most unusual, indeed very poor practice, for Arla to base their claims on**

---

⁷ Konsumentverkets PM, s. 3.

⁸ Konsumentverkets PM, s. 5.

any other value than GWP100. It is absolutely the standard measure: for example it is as set out as the standard to be used in various IPCC Good Practice Guidelines, including the IPCC Guidelines for National Greenhouse Gas Inventories (2006)⁹ used by the EU's Nationally Determined Contributions (NDC) submitted to the UNFCCC in December 2020, which states that greenhouse gas emissions related to its targets and converting between gases will be on a "Global Warming Potential on a 100 timescale"¹⁰. While country level net zero commitments are not normally as specific on methodology as an NDC, the scientific consensus is that they will use GWP100 in calculating 'net zero', using some Nature Based Solutions to achieve the 'net zero' using identical calculations to those performed by Arla. Indeed, on my reading of the Katowice climate package from COP24, countries are obliged to use GWP100 for any NDC and net zero claims submitted to the UNFCCC¹¹.¹²

Mitchard påpekar vidare att han som vetenskapsman förväntar sig att det är GWP100 som har använts som metrik vid påståenden om "Netto Noll" avseende olika växthusgaser.¹³

Möllersten har gjort en sammanställning i sitt utlåtande under avsnittet "Sammanställning avseende sammanvägning av bidrag från olika växthusgaser inom etablerade ramverk, protokoll och standarder" som visar att GWP100 är utbrett förordad som metrik i protokoll och standarder för beräkning, rapportering och certifiering av växthusgasutsläpp och – minskningar.¹⁴ Detta gäller såväl övergripande som för nationell rapportering utifrån FN:s klimatkonvention och Kyotoprotokollet och för krediteringsstandarder. Av sammanställningen framgår att vad gäller specifikt rapportering för företag och andra organisationer ska GWP100-faktorer användas enligt GHG-protokollet. För specifikt

⁹ <https://www.ipcc-nggip.iges.or.jp/public/2006gl/>

¹⁰ https://www4.unfccc.int/sites/ndcstaging/PublishedDocuments/Spain%20First/EU_NDC_Submission_December%202020.pdf

¹¹ UNFCCC. 2019. *Report of the Conference of the Parties Serving as the Meeting of the Parties to the Paris Agreement on the Third Part of its First Session, Held in Katowice from 2 to 15 December 2018 Addendum Part two: Action Taken by the Conference of the Parties Serving as the Meeting of the Parties to the Paris Agreement*, https://unfccc.int/sites/default/files/resource/cma2018_3_add2_new_advance.pdf

¹² Bilaga 1, Mitchards expertutlåtande, s. 7.

¹³ Bilaga 1, Mitchards expertutlåtande, s. 7.

¹⁴ Bilaga 2, Möllerstens utlåtande, Tabell 1, s. 8 ff.

växthusgasberäkningar för produkter ska GWP100 användas enligt ISO 14067, Carbon footprint of products — Requirements and guidelines for quantification and communication, 2012. Detsamma gäller för beräkning och rapportering av LCA-baserade växthusgasutsläpp för produkter då GWP100-faktorer ska användas enligt GHG-protokollet.¹⁵

Möllersten bekräftar i sitt utlåtande att ”I de flesta fall utgår man från hur stora climateffekter ett utsläpp av gasen får över en hundraårsperiod.”¹⁶ Möllersten konstaterar även att GWP100 är den metodik för sammanvägning av bidrag från olika växthusgaser som tillämpas inom alla dominerande internationella ramverk som har ingått i hans granskning. Han konkluderar att det är rimligt att företag i sin beräkning och rapportering av växthusgasutsläpp, samt vid eventuell klimatkompensation, tillämpar GWP100 för att hanteringen av olika växthusgaser och deras bidrag skall bli konsistent.¹⁷

Som Författarna konstaterar innebär deras scenario S1, som baseras på ett antagande om perfekt permanens i Arlas Plan Vivo-krediter (TGB och BR), att Netto Noll Klimatavtryck uppnås redan 70 år efter köptillfället.¹⁸ Påståendet om Netto Noll Klimatavtryck är därmed korrekt och 100 år efter köptillfället är resultatet av Arlas klimatkompenserande åtgärder istället positivt, dvs. Arla har kompenserat för mer än klimatavtrycket vid köptillfället. Detta beror på att Arla adderat en buffert om 10 % för inköp av klimatkrediter för att med råge kompensera samtliga utsläpp för Arla Ko Eko-sortimentet.

Författarna menar dock att ”[...]i en mer allmän bemärkelse stämmer inte påståendet ”netto noll klimatavtryck”. Den kombinerade effekten av utsläpp och klimatkompensation är ett förändrat klimat jämfört med om utsläpp och klimatkompensation aldrig hade skett. Resultatet kan sägas vara både bättre och sämre än ”netto noll klimatavtryck” beroende på vilken metrik som används.”¹⁹

Givetvis skulle bästa tänkbara scenario vara att utsläpp överhuvudtaget inte sker. Resultatet skulle då inte vara ”netto noll klimatavtryck” utan helt enkelt

---

¹⁵ Bilaga 2, Möllerstens utlåtande, Tabell 1, s. 9.

¹⁶ Bilaga 2, Möllerstens utlåtande, s. 6.

¹⁷ Bilaga 2, Möllerstens utlåtande, s. 11.

¹⁸ Konsumentverkets PM, s. 13.

¹⁹ Konsumentverkets PM, s. 15.

”noll klimatavtryck” då klimatkompensation skulle vara överflödig. Detta är dock inte realistiskt och så länge utsläpp sker bör samtliga aktörer arbeta för att minska sina utsläpp samt kompensera för de utsläpp som oundvikligen sker för att minska den totala påverkan på klimatet.

Som framgår ovan är GWP100 vedertagen metrik för beräkning av klimatavtryck. I det följande ska vi dock gå igenom varför Författarnas utgångspunkter i scenario S2 (antagande om delvis permanens) och S3 (antagande om ingen permanens) är osannolika eftersom de bygger på antaganden som inte grundas i vetenskapliga studier avseende permanensen av kolinlagringen i skogsekosystem utan endast verkar vara hypotetiska resonemang av Författarna.

Varför Författarnas utgångspunkter för S2 och S3 är ogrundade och därmed osannolika

Författarna ifrågasätter inte att Plan Vivo-projekten har den avsedda klimatnyttan under den officiella projektiden då projekten verifieras. Författarna förutsätter att projekten genomgår regelbunden uppföljning och har buffertreserver som kan användas för att hantera vissa oförutsedda händelser.²⁰ Under projektiden utgår Författarna därmed från att perfekt permanens föreligger vilket Arla också menar att det är rimligt att anta.

Efter projektiden menar dock Författarna att det föreligger risk att klimatnyttan blir reversibel i projekt där koldioxid lagras i vegetation, antingen genom att bromsa avskogning eller genom nyplantering av träd. Om träden vid ett senare tillfälle avverkas och förbränns eller om det uppstår skogsbränder släpps koldioxiden ut igen menar Författarna.²¹ Detta är dock en ogrundad generalisering av klimatkompensation genom trädplantering och skogsbevaring.

Författarnas beräkningar utgår från att 50 % undvikta utsläpp respektive inlagrat kol släpps ut efter projektiden i scenario S2 och att 100 % undvikta utsläpp respektive inlagrat kol släpps ut efter projektiden i scenario S3. Författarna påpekar att de olika scenarierna inte ska ses som prognoser för vad som kommer att hända utan som scenarier som på ett förenklat sätt åskådliggör effekten av tänkbara utfall. Vidare menar Författarna att båda scenarierna för

---

²⁰ Konsumentverkets PM, s. 11.

²¹ Konsumentverkets PM, s. 8.

bristande permanens (S2 och S3) för Författarna framstår som rimliga representationer av tänkbara utfall.²² Arla förstår dock inte hur Författarna kan anse att ett scenario som bygger på att alla undvikta utsläpp respektive all inlagrad kol som projekten genererat släpps ut i atmosfären direkt efter projekttiden är rimligt. Det är tvärtom osannolikt att ett sådant scenario skulle inträffa. Detta hypotetiska resonemang saknar nämligen vetenskaplig förankring.

Att de båda scenarierna för bristande permanens inte är rimliga representationer av tänkbara utfall framgår av Mitchards expertutlåtande. Han påpekar att Författarnas analys av användningen av metriken GWP100 utifrån antaganden om bristande permanens i scenario S2 och S3 innebär en orealistisk presentation av tänkbara utfall och att deras beräkningar blir oberättigat ofördelaktiga för Arlas påståenden om netto noll klimatavtryck.²³ Detta beror på att Författarna utgått från antaganden om bristande permanens som inte har förankring i vetenskapliga studier inom området.²⁴ Mitchard, som är specialiserad på kartläggning och analys av förändringar i skogens kollager har å andra sidan en stor expertis inom ämnet.

Mitchard påpekar att även för det osannolika fall scenario S2 och S3 skulle vara korrekta avseende bristen på permanens, skulle påverkan på den globala uppvärmningen på grund av denna icke-permanens vara mindre än vad Författarna uppskattat. Han bedömer det dessutom som osannolikt att scenario S2, som bygger på antagandet att 50 % av träden som projekten avser skulle gå förlorade, de facto skulle inträffa i verkligheten i de aktuella projekten (TGB och BR). Vad gäller scenario S3, som bygger på antagandet att samtliga träd som projekten avser skulle gå förlorade, bedömer han det som extremt osannolikt eller till och med omöjligt att detta skulle inträffa i verkligheten i något Plan Vivo-projekt överhuvudtaget.²⁵

Se avsnitt 3.1 i Mitchards expertutlåtande för en utförlig redogörelse över varför Författarnas utgångspunkter bygger på antaganden som saknar grund i vetenskapliga studier.²⁶ Sammanfattningsvis bygger Mitchards kritik på följande:

---

²² Konsumentverkets PM, s. 16.

²³ Bilaga 1, Mitchards expertutlåtande, s. 9.

²⁴ Bilaga 1, Mitchards expertutlåtande, s. 9 f.

²⁵ Bilaga 1, Mitchards expertutlåtande, s. 15 och 17.

²⁶ Bilaga 1, Mitchards expertutlåtande, s. 10 ff.

- Författarna utgår från att alla avverkade träd omedelbart bränns upp och att koldioxiden släpps ut i atmosfären omedelbart. Det är dock mer troligt att en stor del av de avverkade träden används till byggnadsmaterial som fortsatt binder koldioxiden under en lång tidsperiod.
- Författarna utgår från att en förbränning genom skogsbrand innebär att koldioxiden släpps ut i atmosfären omedelbart. Skogsbränder i tropikerna innebär dock inte en fullständig utplåning av skog eftersom en stor del av träden och övrig biomassa klarar sig.
- Författarna utgår från att det inte sker någon återväxt av träd vid avverkning eller förbränning. Författarnas beräkningar utgår från att när träd väl avverkas eller förbränns kommer koldioxidlagringen fortsatt att vara noll vilket är osannolikt då viss återväxt oundvikligen kommer ske. Studier visar även att skogar i tropikerna återhämtar sig bra efter skogsbränder.
- Författarna tycks utgå från, vad gäller trädplanteringsprojektet TGB, att klimatkrediter säljs baserat på maxmängden koldioxid som lagras under projektets 30-åriga tidsperiod. Plan Vivo-standarderna använder dock en långsiktig medelvärdesmetod för att beräkna koldioxidkrediter som bygger på ett medelvärde som ligger under hälften av maxvärdet under projekttiden. Se graf som illustrerar detta på sidan 12 i bilaga 1.
- Författarna utgår i sina beräkningar från att Plan Vivo-projekten kommer upphöra helt när projektperioden är över. Utifrån Plan Vivos uppbyggnad är detta ett mycket osannolikt antagande (se mer om detta under rubriken "Det föreligger permanens i Plan Vivo-projekten" nedan).
- Författarna utgår från en mycket förenklad beräkningsmodell för koldioxidutsläpp till grund för sina uppskattningar som inte tar hänsyn till övriga fördelar för klimatet som trädplantering och skogsbevarande har, såsom att träden kyler det lokala området på grund av skugga och avdunstning från trädens löv samt ändrar ytjämnhet och därmed förändrar klimat- och nederbördsmonster vilket har positiva effekter på klimatet i ett större perspektiv. Detsamma gäller positiva effekter för lokalbefolkningen

samt trädens förmåga att binda jorden vilket minskar risken för att extremregn och dylikt vilket resulterar i att koldioxid från jorden släpps ut i atmosfären.

Det är Mitchards bedömning att Arlas påstående om ”Netto Noll Klimatavtryck” även skulle gälla under Författarnas scenario S2 förutsatt att beräkningen skedde utifrån mer vetenskapligt förankrade utgångspunkter avseende kolinlagring i skogsekosystem. Som tidigare redovisats är det dock hans bedömning att det är högst osannolikt både vad gäller scenario S2 och S3 att de skulle vara representativa för troliga utvecklingsvägar.

Det föreligger permanens i Plan Vivo-projekten

Som tidigare påpekats är det Författarnas uppfattning att Plan Vivo-projekten som Arla investerat i är robusta och Författarna förutsätter att perfekt permanens föreligger under projekttiden.

Författarnas scenario S1 och S2 bygger på att permanensen i de Plan Vivo-projekt som Arla investerat i inte är perfekt efter projekttiden. Mitchard påpekar dock att Författarnas scenario S1, som utgår från perfekt permanens efter projekttiden, är ett mer realistiskt alternativ än scenario S2 och S3.²⁷

Plan Vivo-projekten är uppbyggda med utgångspunkt i de osäkerhetsmoment avseende vad som kan tänkas ske efter projekttiden. Dessa risker hanteras genom en kombination av riskbuffert för icke-permanens och genom att projekten är uppbyggda på så sätt att betalning sker utifrån resultat och genom aktiviteter som ger långsiktiga incitament, även efter projekttiden.²⁸ Projekten utgår dessutom alltid från en konservativ beräkning med ordentlig säkerhetsmarginal vilken Mitchard uppskattar till ca 50-100% under projekttiden vid beräkningen av klimatkompensation.²⁹

Utöver denna konservativa beräkning finns det alltid en riskbuffert för icke-permanens för varje projekt. Denna är på minst 10 % (typiskt sett 20 %) vilket är till för att kompensera för oförutsedda händelser såsom katastrofhändelser som extrem torka eller skogsbrand. Notera dock som ovan redogjorts för att dessa

²⁷ Bilaga 1, Mitchards expertutlåtande, s. 9.

²⁸ Bilaga 3, Plan Vivos rapport, s. 1.

²⁹ Bilaga 1, Mitchards expertutlåtande, s.13.

katastrofhändelser inte innebär att samtliga träd i projektet oimintetgörs. Riskbufferten hanteras gemensamt för projekten och registreras på ett konto på Markit Environmental Registry av Plan Vivo med tredje-parts bevakning av IHS Markit.³⁰ Riskbufferten kan sedan användas av samtliga projekt där det behövs, även efter projekttiden. Mer detaljerad information om hur detta hanteras av Plan Vivo finns i Plan Vivos rapport.³¹

Som tidigare påpekats bygger Författarnas analys på det felaktiga antagandet att upptaget av koldioxid frigörs omedelbart efter projekttiden för Plan Vivo-projekten BR och TGB. Detta innebär även att Författarna utgår från att när betalningar från Plan Vivo för de aktuella projekten upphör kommer samhällena som projekten finansierar att hugga ned samtliga träd. Det är dock inte på detta sätt som Plan Vivo-standarderna fungerar. Varje projekt måste visa att det finns en plan för att förändra levnadsförhållandena och inställningen hos innevånarna i det aktuella samhället på så sätt att träden blir en bestående del av landskapet. Innan ett projekt registreras måste en sådan plan tillhandahållas i dess Project Design Document (PDD) och detta utvärderas under projektets gång. Hur detta fungerar utvecklas i Mitchards expertutlåtande samt i rapporten från Plan Vivo.³²

En grundförutsättning i projekten är även att de ska bidra till att bygga upp hållbara samhällen där invånarna själva får kontroll över sina naturresurser och har incitament att bibehålla dessa även i framtiden. Den ersättning som befolkningen får via Plan Vivo-projekten är därmed inte det enda incitamentet befolkningen har att bevara skog. Projekten innebär inte heller ett absolut förbud att avverka träd under projekttiden. Tvärtom kan detta vara nödvändigt för att tunna ut skogen eller avverka träd för försörjning, dock inom ramen för naturlig återväxt och med stöd av projektkoordinatören.³³

Vad gäller BR-projektet (skogsbevarande) har detta varit avgörande för att tillse att samhället fick kontroll över rätten till sin mark, som ofta är hotad av exploatering för palmoljeplantager. Genom projektet kan samhället bli självförsörjande genom skogsbruk och starka incitament skapas därför att bibehålla landrättigheterna och bevara skogen. Projektet har även bidragit till

---

³⁰ <https://ihsmarkit.com/products/environmental-registry.html>

³¹ Bilaga 3, Plan Vivos rapport, s. 1 f.

³² Bilaga 1, Mitchards expertutlåtande, s. 16 samt Plan Vivos rapport, s. 1.

³³ Bilaga 3, Plan Vivos rapport, s. 4.

uppbyggandet till alternativa energikällor vilket minskar behovet av ved, kol och andra energikällor med höga växthusgasutsläpp. Läs mer om BR-projektet i Plan Vivos rapport.³⁴ I Indonesien är det dessutom lagstadgat att tillstånd krävs för att avverka träd. Detta gäller dock inte för lokalbefolkningen under förutsättning att avverkning sker traditionellt, dvs. ett hållbart sätt där enstaka träd avverkas åt gången.³⁵

I TGB-projektet sker trädplantering endast i områden som inte i övrigt lämpar sig för jordbruk vilket eliminerar risken för att träden ska huggas ned till förmån för jordbruk. På motsvarande sätt som BR-projektet skapas långsiktiga incitament att bevara skogen genom att befolkningen blir självförsörjande genom jordbruk. Läs mer om TBG-projektet i Plan Vivos rapport.³⁶ Även i Uganda gäller lagkrav som innebär att tillstånd krävs innan träd avverkas.³⁷

Båda projekten har genomgått lyckade revisioner och ännu har inte någon riskbuffert behövts användas vilket talar för att projekten är framgångsrika. TBG-projektet har även varit framgångsrikt i över 20 år vilket ytterligare talar för att det föreligger långsiktiga incitament för befolkningen. Det är dessutom inte lagligt att helt avverka skogen. Världens länder har förbundit sig att följa de globala målen för hållbar utveckling som inkluderar en målsättning att det redan 2020 skulle ha implementerats regelverk avseende bl.a. hållbar hantering av all typ av skog.³⁸ Indonesien och Uganda, som de aktuella projekten avser, har dessutom gjort ytterligare åtaganden att stoppa avskogningen och återställa en stor mängd skog i deras NDC submissions till UNFCCC³⁹ och dessa kommer sannolikt att skärpas över de kommande årtiondena.

---

³⁴ Bilaga 3, Plan Vivos rapport, s. 3 f.

³⁵ Bilaga 3, Plan Vivos rapport, s. 4.

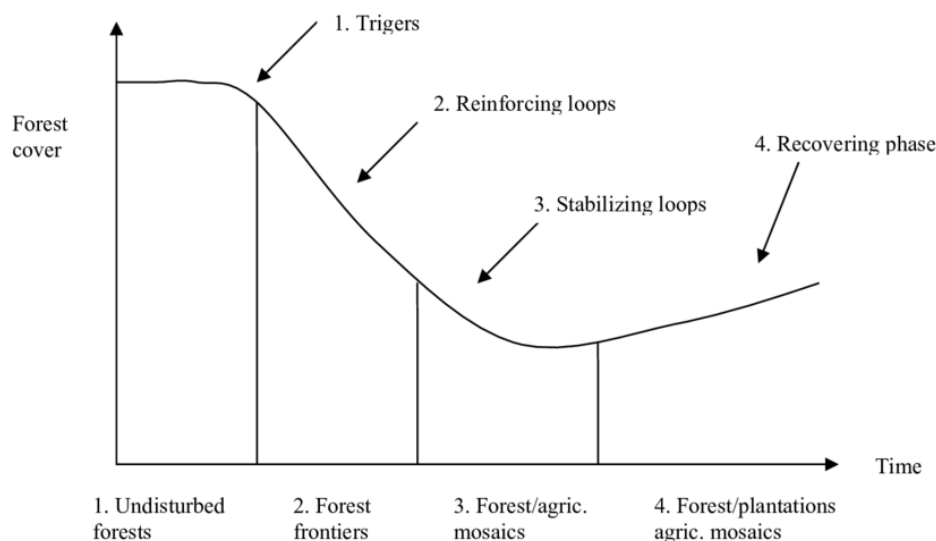
³⁶ Bilaga 3, Plan Vivos rapport, s. 4 f.

³⁷ Bilaga 3, Plan Vivos rapport, s. 5.

³⁸ Bilaga 1, Mitchards expertutlåtande, s. 16 som hänvisar till <https://sdgs.un.org/goals/goal15>.

³⁹ Bilaga 1, Mitchards expertutlåtande, s. 16 som hänvisar till <https://www4.unfccc.int/sites/ndcstaging/Pages/Home.aspx>

Mitchard påpekar även att när länder utvecklas når avskogningen sin topp när länder snabbt utvecklas för att därefter avta när länderna blir rikare, vilket illustreras i kurvan nedan.⁴⁰

Mitchard konstaterar att avskogningen har skett i snabb takt i Uganda och Indonesien de senaste årtiondena och att de därmed sannolikt passerat den brantaste delen av kurvan och är på väg in i "recovering phase" där avskogningen minskar. Arla har därmed investerat i att skydda skogen i BR-projektet vid den mest utsatta tiden. Den kan dock sannolikt upprätthållas utan särskilda åtgärder om ca 20 år framåt. På motsvarande sätt kan de träd som planterats genom TGB-projektet i Uganda antas vara utsatta för mindre risk för avskogning om ca 30 år än de är nu.⁴¹

Sammanfattningsvis föreligger det därmed hög sannolikhet att träden som bevarats eller planterats genom projekten kommer att bevaras även efter projekttiden. Detta då de utgör en stor inkomstkälla för befolkningen och befolkningen skulle därmed vara fattigare om de permanent avverkades. Genom att befolkningen har blivit självförsörjande tvingas den inte heller att ge upp sina

⁴⁰ Bilaga 1, Mitchards expertutlåtande, s. 17 f som hänvisar till Angelsen, A. 2007. Forest Cover Change in Space and Time : Combining the von Thünen and Forest Transition Theories. Policy Research Working Paper; No. 4117. World Bank, Washington, DC. © World Bank. <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/7147>

⁴¹ Bilaga 1, Mitchards expertutlåtande, s. 16.

landrättigheter och avverka skog för att få kortsiktiga inkomster som kan vara fallet då fattigdom råder.

Som Mitchard påpekar i sitt expertutlåtande är ett scenario med nästintill perfekt permanens även efter projekttiden därmed mer sannolikt än scenario S1 och betydligt mer sannolikt än scenario S3.⁴² Även för det fall ett scenario som Mitchard kallar S1.5, och som ligger mellan S1 och S2 skulle föreligga efter projekttiden bedömer dock Mitchard att Arlas påstående om ”Netto Noll Klimatavtryck” skulle vara uppfyllt enligt GWP100.

2. Avslutande kommentar

Arla har följt alla tillgängliga standarder för klimatberäkning och klimatkompensation som grund för kommunikationen ”Netto Noll Klimatavtryck” för Arla Ko Eko-sortimentet. Då det är omöjligt att till fullo förutse framtiden innebär användningen av GWP100, liksom övriga tillgängliga metriker, ett visst mått av osäkerhet. Arla har dock valt denna metrik för att den är allmänt vedertagen och förordas att används, av länder såväl som företag, i tillgängliga standarder för klimatberäkning. För det fall val av metrik ändras i dessa standarder kommer Arla givetvis att anpassa sig till detta.

Eftersom ingen kan se in i framtiden är det dock, för att överhuvudtaget kunna göra klimatberäkningar och klimatkompensera, nödvändigt att göra vissa hypotetiska antaganden. De hypotetiska antaganden som Författarna gör i sina scenarier redovisade i Konsumentverkets PM saknar dock den vetenskapliga förankring som bör krävas för att göra bedömningar av permanens och därmed för att bedöma Arlas miljöpåstående.

Det vore olyckligt om Konsumentombudsmannen drar slutsatser om huruvida Arlas miljöpåstående är vederhäftigt baserat på osannolika och vetenskapligt oförankrade scenarier, speciellt i ljuset av att det expertutlåtande som Mitchard upprättat. De projekt som Arla har investerat i bygger däremot på det hypotetiska antagandet att om man bidrar till att hjälpa en befolkning att bli självförsörjande via skogsbruk så föreligger långsiktiga incitament för att bevara skogen. Detta är

---

⁴² Bilaga 1, Mitchards expertutlåtande, s. 16.

långt mer sannolikt än att skogen skulle avverkas samma stund som projektet upphör.

I övrigt hänvisar Arla till vad som tidigare anförts i skriftväxlingen med Konsumentverket.

3. Ärendets fortsatta handläggning

Det är Arlas förhoppning att ovan redogörelse samt det bilagda materialet är tillfyllest och att Konsumentombudsmannen inte går vidare med beslut om stämning.

Detta särskilt mot bakgrund av att det riskerar att avskräcka seriösa aktörer från att göra investeringar för att minska samt klimatkompensera sina koldioxidutsläpp eftersom Konsumentombudsmannen ifrågasätter själva grunden för klimatkompensation. Det är olyckligt då Arla anser att det krävs betydande insatser från näringslivet för att bidra till att Sverige uppnår 1,5-gradersmålet.

För det fall standarder för klimatkompensation uppdateras, och t.ex. en annan metrik än GWP100 förordas, kommer Arla givetvis att se över sina projekt för klimatkompensation. Detsamma gäller för det fall Konsumentverket upprättar tydliga riktlinjer kring detta, vilket Arla välkomnar.

Undertecknade står givetvis till förfogande vid frågor.

Med vänliga hälsningar

Katarina Ladenfors

Sandra Hanson

Bilageförteckning

1. Expertutlåtande från professor Edward Mitchard, PhD SMIEEE, på School of GeoScience vid Edinburghs universitet samt CV
2. Expertutlåtande från Kenneth Möllersten, IVL Stockholms Miljöinstitut AB samt CV
3. Officiell rapport från Plan Vivo